

ANIVERSĂRI

Interviu cu violonista Lola Bobescu

- Doamnă Lola Bobescu, în primul rând “La mulți ani!” și multă sănătate.

- Mulțumesc foarte mult.

- Pentru început, v-aș întreba dacă vă mai amintiți care a fost prima piesă interpretată de dumneavoastră într-un concert și la ce vârstă...

- Mi-am început viața de artistă la vârsta de doi ani, făcând “striptis” pe o scenă. Eram la Craiova, unde tatăl meu lucra la Teatrul Național; el a compus o operetă despre dragoste, în care eu jucam “îmbrăcată” în Cupidon, adică goală.

Studiul viorii l-am început la trei ani; tatăl meu era profesor și am trăit de la început în muzică. La primul meu concert serios, care a avut loc la Craiova când aveam șase ani, am cântat un *Concert* în stil românesc compus de tatăl meu, *Preludiul în mi* de Bach și *Traumerei* de Schumann.

Apoi am fost invitată la Palat de către Regina Maria, care auzise de mine. Am fost acompaniată la pian de tata, iar Regina, după ce m-a ascultat, a spus că ar fi bine să studiez în străinătate.

Conservatorul de la București era bun, dar nu avea faima celor de la Viena sau Paris, așa că Regina Maria mi-a dat o bursă și am plecat la Viena, cu părinții. Nu aveam nici măcar 7 ani! Acolo s-a făcut un concurs de copii talentați, la care am luat Premiul I.

Mi-a plăcut Viena, mi-au plăcut oamenii care mă înconjurau, dar îmi era o frică îngrozitoare de profesorul meu de vioară, pentru că avea o barbă neagră. Toată viața mea mi-a fost frică de oamenii cu barbă...

Următoarea oprire a fost la Paris, unde tata m-a pus în mâinile unui om extraordinar și unui profesor foarte bun: Marcel Chailley. La 7 ani și jumătate am dat un recital în faimoasa sală “Pleyel”; a fost un triumf extraordinar. Critica a spus că nu sunt un copil minune, ci o mare artistă de 7 ani.

Apoi, părinții mei s-au întors în România, lăsându-mă la pension acolo. Am început serios studiul, iar la 11 ani am intrat la Conservatorul Național Superior de Muzică. Am luat Premiul II în primul an, iar în anul II, cu prima parte a *Concertului* de Brahms, am obținut Premiul I. Am fost cea mai tânără câștigătoare a unui Premiu I din istoria Conservatorului din Paris.

- Doamnă Lola Bobescu, dar în în calitate de cea mai tânără laureată a Concursului “Ysaye” de la Bruxelles cum v-ați simțit?

- Aveam 16 ani...

- Ce a însemnat acest premiu pentru dumneavoastră?

- Să o luăm pe rând. Veneam în vacanțe, vara, să-mi văd părinții. Într-o zi, luând tramvaiul din Cotroceni, de unde stăteam (doream să-mi vizitez o rudă), am văzut pe jos ziarul "Le Figaro". L-am ridicat și am început să-l răsfoiesc. Am găsit un articol care spunea că anul următor, în luna aprilie, se va disputa în Belgia, la Bruxelles, primul mare Concurs internațional "Eugène Ysaye". Această întâmplare a avut loc în anul 1936. I-am arătat ziarul și tatălui meu, care mi-a spus să mă sfătuiesc cu profesorii mei de la Paris în vederea competiției.

Concursul a fost foarte dificil: s-au prezentat 86 de violoniști și au fost doar 12 premii. Au venit toți rușii: Oistrach, care avea 30 de ani, Odnoposoff și alții.

- Vă mai aduceți aminte ce ați cântat în etapa finală?

- Am fost singura care a prezentat *Simfonia spaniolă* de Lalo. La tragerea la sorți mi-a căzut numărul 12, deci am cântat ultima. Finala durase șase zile, în fiecare seară cântând cu orchestra câte doi concurenți. Sala era arhiplină. Am cântat toată *Simfonia spaniolă* și, când să ajung la final, am avut un gol de memorie. Primul și ultimul din viața mea! M-am oprit și am dat să plec de pe scenă, dar concertmaestrul m-a tras de rochie și mi-a spus să revin imediat. Am reluat finalul și l-am cântat perfect, dar acest incident m-a făcut să pierd trei locuri. Însă, cum rușii nu aveau voie să vorbească cu nimeni (era ceva îngrozitor...) și au plecat imediat acasă, mi-au revenit mie toate concertele lor, căci eu eram prima clasată după ei.

Am făcut astfel multe turnee; am fost și în Indiile olandeze, am fost în toată Europa... Am dat multe concerte în Belgia, mi-am făcut mulți prieteni și mi s-a propus să rămân acolo. Așa am devenit cetățean belgian. În afara carierei concertistice, am fost profesoară (timp de zece ani) la Conservatorul din Liège, unde mi s-a dat chiar clasa lui Ysaye; aveam atunci 36 de ani. Apoi am venit la Bruxelles.

- De-a lungul timpului, ați avut șansa să cântați sub baghete celebre. Pe care dintre acești numeroși dirijori i-ați apreciat cel mai mult?

- Am fost invitată de trei ori la Filarmonica din Berlin, unde prima dată am cântat *Concertul* de Brahms, avându-l la pupitru de Hans Schmidt-Isserstedt. Critica mi-a fost favorabilă, ceea ce m-a făcut să am apoi zeci de concerte în Germania. Am cântat cu toți marii dirijori. La 17 ani, după Concursul "Ysaye", am cântat cu Mengelberg. Eram foarte obraznică, fiindcă i-am spus: "În Adagio, maestro, orchestra cântă prea tare".

- Și ce a răspuns?

- "Ați auzit ce-a spus domnișoara: cântați mai încet, domnilor!"

- Repertoriul dumneavoastră acoperă o paletă largă de stiluri și de epoci din istoria muzicii. De care lucrări vă simțiți mai atașată?

- Bineînțeles, de *Concertele* mari pentru vioară: Prokofiev, Brahms, Beethoven. Astea sunt niște capodopere pe care nu poți să le dai de-o parte. Dar am avut și ocazia să fac o orchestră de cameră și să cânt și alte muzici. Mi-a plăcut să descopăr muzica lui Vivaldi – lucrări pe care lumea nici nu le cunoștea. Eu am cântat în primă audiție *Concertele pentru vioară și două orchestre de*

cameră de Vivaldi. S-a făcut și un disc extraordinar cu aceste două concerte. Am cântat cu ansamblul meu (Orchestra de Cameră din Bruxelles) și cu Orchestra din Milano.

Vreau să vă povestesc și despre turneele din Japonia. Credeam că n-o să mă duc niciodată în Japonia, pentru că nu aveam un impresar destul de bun. Dar într-o zi, în 1980, am primit o scrisoare în care mi se spunea că un număr mare de melomani din Osaka au făcut un concurs pe baza discurilor apărute de-a lungul timpului cu marii virtuozii. Aleseseră ca piesă de concurs *Concertul nr. 4 în re major* de Mozart, iar eu eram câștigătoarea. Drept premiu am primit primul meu turneu în Japonia.

- Cum ați fost întâmpinată de către publicul japonez?

- Acolo sunt fanatici când iubesc muzica... Primul concert l-am dat într-o sală de 3000 de locuri. M-au întrebat ce vreau să cânt și le-am spus că aș dori *Concertele* celor trei "B": Bach, Beethoven, Brahms. A fost un succes fenomenal.

Au urmat alte cinci turnee în Japonia. Am cântat cu fostul meu soț, excelentul pianist Jacques Chanty, toate *Sonatele* de Beethoven și de Brahms. Într-o zi, acum vreo două luni, am avut ocazia să reascult cele două *Sonate* de Brahms pe care le-am înregistrat cu Jacques Chanty; găsesc că prima dintre ele este lucrarea pe care am cântat-o cel mai bine și din punct de vedere muzical, și din punct de vedere tehnic.

- Doamnă Lola Bobescu, vă este dor de țară? Când ați fost ultima dată în România?

- În 1991, când treceau minierii pe stradă. Era ceva teribil... Eu credeam că n-o să fie nimeni în sală: nu mai mergeau mașinile și era ceva îngrozitor. Dar când am văzut câtă lume venise totuși la concert, mi-a venit să plâng...

Concertele pe care le-am dat în țară au fost întotdeauna ca o miere pentru inima mea. Eu am rămas româncă. Să vă spun ceva amuzant: am fost cel mai mare supporter al României la Campionatul European de Fotbal care s-a desfășurat aici, în Belgia. Am vorbit și cu Hagi la telefon! Acum sunt o specialistă în fotbal. Am ținut cu românii, care au fost injust tratați. Nu pot înțelege ce s-a întâmplat, pentru că au fost extraordinari.

- Când credeți că veți mai veni în țară?

- Asta nu știu, dar vreau să le spun oamenilor că nu sunt bolnavă, ci doar puțin anemică, din pricina faptului că aici este foarte periculos să mănânci carne și ouă.

- Înseamnă că vă este dor de bucătăria românească!

- Da, foarte tare...

- Vă mulțumesc foarte mult, doamnă Lola Bobescu, vă spun încă o dată "La mulți ani!" și sperăm să vă revedem cât mai curând la București.

Sebastian CRĂCIUN